

1918 forró decembere Erdélyben

Nagygyűlések Gyulafehérváron és Kolozsváron. Miért csak az egyikre emlékezünk?

luliu Hossu püspök olvassa fel a gyulafehérvári határozatokat

FORRÁS: WIKIPÉDIA

A határozatokat Kolozsváron nagygyűlés utasította el

A FOTÓ PÁL-SZABÓ FERENC TULAJDONA

A gyulafehérvári gyűlés

BUDAPESTI HÍRLAP
1918. DECEMBER 3.

Gyulafehérvárott ma, vasárnap zajlott le a román nemzetgyűlés, a mely kimondotta a hazai románság elszakadását Magyarországtól. A ki magyar lélekkel végignézte ennek a gyülekezethez külsőségeit, hallotta a magyarok ellen kitört gyűlölségnek hangját, mely szomorúsággal és szinte megdermedt szívvel áll ezek előtt az iszonyu események előtt, a melyek ezt a gyászos fordulatot fölidézték. A hazai románok vezetési szinte hihetetlen fanatizmussal töltötték el a román népet Magyarország iránt, a mely néhány évszázaddal ezelőtt befogadta s tápláló és föntartó hajlékot biztosított számára. Elvégre, ha igaz volna mindaz a vád, a mely könyörtelen elnyomásról szól, akkor a hazai román nép nem gyarapodhatott volna, s nem izmosodott volna oly mértékben a minőnek tudjuk, és a hogy a mai nemzetgyűlésen meg-

nyilatkozni láttuk. Meg kell mondanunk a mai napon is nyíltan és leplezetlenül, sehol a világon nincs uralkodó nemzet, a mely oly nagylelkűséggel bánt nemzetiségeivel, mint a magyar. (...) Istentisztelet után a várban levő tiszt kasszinó nagytermében folyt le a nemzetgyűlés, a melyen pontokba foglalva elhatározták az elszakadást Magyarországtól, megjelölve azokat a határokat, a melyeket a maguk számára követelnek. Ezek a határok szinmagyar vidékekre is kiterjednek, de ezzel a román nemzetgyűlés nem törődött. A román hadsereggel a háttérükben, úgy vélik, mindent megengedhetnek maguknak a védtelen Magyarországgal szemben. De van egy pontja az elfogadott határozati javaslatnak, a mely szabadságot és szabad fejlődést ígér minden más nemzet és felekezet számára. Köszönjük ezt a kegyelmet.

A kolozsvári nagygyűlés

BUDAPESTI HÍRLAP
1918. DECEMBER 24.

Vasárnap délelőtt tartották meg Kolozsvárott az erdélyi magyarok és németek nemzetgyűlését. Annak ellenére, hogy a román nemzeti tanácsok és parancsnokságok mindenütt akadályokat gördítettek a kiküldöttek utazása elé, mintegy 70 000 ember jelenlétében folyt le a nagygyűlés. A románok hallatlan atrocitásokat követtek el az ideutazó magyarokkal szemben. Körülbelül 20 különvonatnak kellett volna Kolozsvárra befutnia, de mindössze két különvonat érkezett meg. Az ideözönlő magyarok teherkocsikra, a vonatok tetejére és ütközőire is fölkapaszkodtak, csak hogy eljussanak a gyűlésre. Megtörtént például, hogy a petrozsényi bányászokra sor-tüzet adtak a románok. Előzetes bejelentések szerint mintegy 250 000 embernek kellett volna Kolozsvárra érkeznie. (...) Kolozsvár utcái

már a reggeli órákban igen mozgalmas képet mutattak. Zászlók alatt négyes sorokban vontak fel a küldöttek a Mátyás-térre. Festői látványt nyújtott a tengernyi tömeg, melynek soraiban rengeteg volt a leszerelt katona. A kitűnően fegyverezett tömegben jelen voltak a svábok, a szászok és az örmények is. (...) A tet-széssel fogadott beszédek után Vincze Sándor felolvasta a következő határozati javaslatot: „A Kolozsvárott 1918. december 22-én összesereglett városok és falvak népei kijelentik a Wilson-féle elvek értelmében, hogy a magyarsággal egyazon népköztársasági állami közösségben kívánnak élni. Az ezeréves egységes és demokratikus Magyarország keretén belül követelik minden nemzet számára a teljes egyenlőjogságot, a szabadságot és az önkormányzatot”.

Incidens a kolozsvári különvonaton

Holnap tartják a hazai románok Gyulafehérvárott nemzetgyűlésüket. A magyar kormány a románok részére erre az alkalomra különvonatokat bocsátott rendelkezésre. Ma délután Marosvásárhely felől Székelykocsárdra érkezett egy különvonat, a melyen román delegátusok utaztak. A szomszédos sinpáron levő

egyik vonaton magyar nemzetőrök tartózkodtak huszár formaruhában és állítólag a román tisztek közül néhányan sértő kifejezésekkel illették a magyar nemzetőröket, a kik fegyvereik után szaladtak. Fölugrottak a románok vonatára, egy zászlót elvettek, egy másikat pedig összetéptek. Néhány perc múlva Székelykocsárd-

BUDAPESTI HÍRLAP
1918. DECEMBER 1.

ra érkezett Kolozsvár felől egy másik különvonat, a vonaton levő tisztek ekkor a velük utazó legénységet rajvonatba állították és bementek a váróterembe, a nemzetőröket lefegyverezték. (...)

Boldog újévet...

ÉSZAKKELETI ÚJSÁG
1918. DECEMBER 28.

... kíván ma a magyar is egymásnak. Boldog vigyorgással köszön a cseh is ma boldog újévet egymásnak. Kétszínű, áruló politikájuk meghozta nekik az új élet boldogságát. Az orvul támadó román, a kegyetlen szerb és a mögöttük álló, hatalmassá lett népek mind megcsinálták maguknak a boldogabb jövőt és ma munkájuk fölött pihenő és megelégedett mester módjára öntelten üdvözölgetik egymást. Csak egy földje van az Istennek, ahol ma hamisan cseng az értelme, amikor megszokottan mondják egymásnak az emberek, hogy boldog újévet. Van egy helye a nagyvilágnak, ahol Szilveszter éjjelén ezer éves történelem fölött kongatják a vészharangot. (...) Ezen a földön, ahol vígan száll a

pacsirta és füttyörészve szántott a paraszt, az életnek minden terhe mellett is nyugodt és boldog nép lakott. Nem voltak tengerentúli, világhódító terveink, de ezt a kis országot, melyet őseink vérről szereztek és vérről tartottak meg ezer éven át, a magunkénak tudtuk. Magyar vér öntözte e kis ország minden rögét, nekünk volt mindig a legkedvesebb, a legféltebb némettől, töröktől. Magyarok véreztek mindenütt, ahol földet s szabadságot védeni kellett és adtak a földből és szabadságból minden itt-lakó népnek, mint testvérnek. Be szomorú lesz most tudni, hogy a talpunk alatt nyugvó föld nem a mienk és a magyar anyák rabszolgákat szülnék a jövőnek.

A spanyolvész...

SZÉKELY KÖZÉLET
1918. NOVEMBER 24.

... vidékünkön most dühöng a legnagyobb mértékben és számos áldozata is van már. Megfékezése orvoshiány miatt fölötte nehéz. Miután egyik gyógyszere a bor, a Nemzeti Tanács intézkedett, hogy hasonló célra, orvosi rendelvénnyel mellett bármely bormérés is kiszolgálhassa a jelzett mennyiséget. Úgyszintén, hogy a gyógyszerek készítésében fennakadás ne álljon be, kellő mennyiségű finomított szeszt bocsátott a gyógytárak részére.

Keleti Magyarország ünnepe

ÉSZAKKELETI ÚJSÁG
1918. DECEMBER 28.

Vasárnap hajnali négy óra körül érkezünk meg Kolozsvárra, hová Nagyvárad, Nagyenyed és Zilah vasúti iránnyal külön vonatokon jöttek a hazafias kiküldöttek ezrei. (...) A rendkívüli méretű Mátyás-téren, hol circa százhuszezer ember sereglett össze, következett a feledhetetlen emlékü s óriási népgyűlés. (...) Apáthy István, Erdély főkormányzója ritka meggyőzéssel hosszas beszédet mondott: „Legyőzve az ellenség túlereje által, be kell ismernünk, hogy legyőzött ország vagyunk. De annyira nem győztek le, hogy a körülöttünk lakó bármely nemzetnek joga volna mifölöttünk rendelkezni. Annyira

nem győztek le, hogy joguk volna az ország feldarabolását kimondani és az egyik darabját az egyik, a másik darabját a másik országhoz csatolni”. (...) Strangár Demján Száva magyar román szocialista vezér — a magyarsághoz ragaszkodó románok nevében — előbb magyar, azután román nyelven ítélte el frenetikus tapsok között a gyulafehérvári határozat kimondóit. Az impozáns gyűlés — melyben rendezavarás nem volt — a Himnusz lelkes eléneklése után áradó öröm között délután egy órakor bezárult.

Székely nemzetgyűlés

SZÉKELY KÖZÉLET
1918. DECEMBER 22.

Apáthy István főkormánybiztos Kolozsvárra, e hó 22-ére a székelyeket a nemzetgyűlésre hívta össze. A megszállás miatti izgalmak megnyugtatója és káros kitörések megelőzése végett ugyanis szükségesnek mutatkozott, hogy bölcs megfontolással a székelység is állást foglaljon, s nyugalmat és türelmet tudjon ezzel az állásfoglalással teremteni.

(...) Udvarhely vármegye közönsége is kapott erre a gyűlésre meghívót, s többen vállalkoztak is, hogy a meghívásra a vármegye küldötteiként megjelenjenek. Azonban a megszálló román sereg az elutazást nem engedélyezte.